

Jazyková politika v českých zemích v 18.–20. století: Škola jako národní politikum

Václav Velčovský

Katedra českého jazyka

doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.

Abstrakt:

Práce zkoumá fungování jazyka ve společnosti prizmatem jazykové politiky (legislativní i exekutivní) v oblasti školství a správy. Formou pěti sond se prostřednictvím metod historické obsahové analýzy zaměřuje na česko-německé vztahy od závěru 18. století do roku 1945 s přesahem do současnosti a analyzuje doposud opomíjené dimenze česko-německého soužití. Právě oblasti školství a správy byly klíčové pro etablování českého národa v moderním slova smyslu (otázka tzv. historického nebo státoprávního vyrovnání) i při etablování specifických postojů k jazyku, státu i edukaci – její formativní složky a symbolické hodnoty. Zatímco školství bylo zásadní pro edukaci budoucí generace v jejím ne/rodném jazyku a mělo tedy dlouhodobý dopad na budování národního uvědomění, oblast správy působila především ad hoc jako aktuální záruka přístupu jedince k justici (ke spravedlnosti) a k orgánům veřejné moci v jeho ne/rodném jazyku. V průběhu dvou set let se měnil vztah jazyka oficiálního/státního a jazyků menšinových na všech sledovaných úrovních. Jeden průsečík však mají společný: subjektivizaci školství i správy, resp. jazyka jako nástroje edukace/administrace a neschopnost objektivního nebo alespoň objektivizovaného pohledu na fungování jazyka ve společnosti.

Klíčová slova:

jazyková politika, Češi, Němci, česko-německé vztahy, nacionalismus, jazykové kontakty, dějiny školství, pedagogická komunikace, dějiny správy